

Barn- och utbildningsförvaltningen

Handläggare: Ulla Wredle
Titel: Enhetschef
E-post: Ulla.wredle@norrtalje.se

Till: Barn- och skolnämndens arbetsutskott

Elevernas trygghet och trivsel med skolans toaletterum

Förslag till beslut

Barn- och skolnämnden tar del av barn- och utbildningskontorets redovisning angående elevernas upplevelse av toaletterummen och anser därmed att nämndinitiativet är besvarat.

Sammanfattning av tjänsteutlåtandet

Barn- och skolnämnden beslutade den 7 december 2020 att uppdra till barn- och utbildningskontoret att undersöka "Elevernas trygghet och trivsel med skolans toaletterum" Dnr BSN 2020-970 § 141. Utifrån det uppdraget har barn- och utbildningskontoret genomfört en undersökning inom förvaltningens nya utbildningsenkät. Av de elever som deltog i undersökningen angav ca 40 % att de inte använder skolans toaletter regelbundet. De två huvudsakliga anledningarna är att toaletterna anses ofräscha och att de inte känns trygga.

Ärendet

Beskrivning

Barn- och skolnämnden beslutade den 7 december 2020 att uppdra till barn- och utbildningskontoret att undersöka nämndinitiativet från Tina Sandberg (SD) angående "Elevernas trygghet och trivsel med skolans toaletterum" Dnr BSN 2020-970 § 141.

Utifrån det uppdraget har barn- och utbildningskontoret genomfört en undersökning inom förvaltningens nya utbildningsenkät. Den genomfördes under februari 2021 där elever i årskurserna 3, samt 5-9 har deltagit. Den sammanslagna svarsfrekvensen var 75 % och antalet svarande 2311 elever. Undersökningen resulterade i en rapport som bifogats till tjänsteutlåtandet.

Enligt flera studier påverkar toalettens standard och trygghet i samband med toalettbesök barns vilja att använda den¹. Att använda skoltoaletten vid behov är även viktigt med tanke på elevens möjlighet att kunna fokusera, något som i sin tur kan påverka måluppfyllelsen.

Lagkrav

5 kap 3§, Trygghet och studiero Skollagen 2010:800

¹ Lundblad, B. Skall jag gå eller är det bättre att jag väntar- Förutsättningar för barn toalettbesök i skolan. Doktorsavhandling Göteborgs universitet 2009, Vernon S, Lundblad B, Hellström AL. Children's experiences of school toilets present a risk to their physical and psychological health. Child Care Health Dev. 2003;29(1):47-53, Barnes PM, Maddocks A. Standards in school toilets – a questionnaire survey. J Public Health Med. 2002;24(2):85-87, Cooper CS, Chadi T, Abousally J, Austin C, Boyt MA, Hawtrey C. Do public schools teach voiding dysfunction? J Urol. 2003;170(3):956-958.

Koppling till gällande styrdokument

Lgr 11. 1 god miljö för utveckling och lärande.

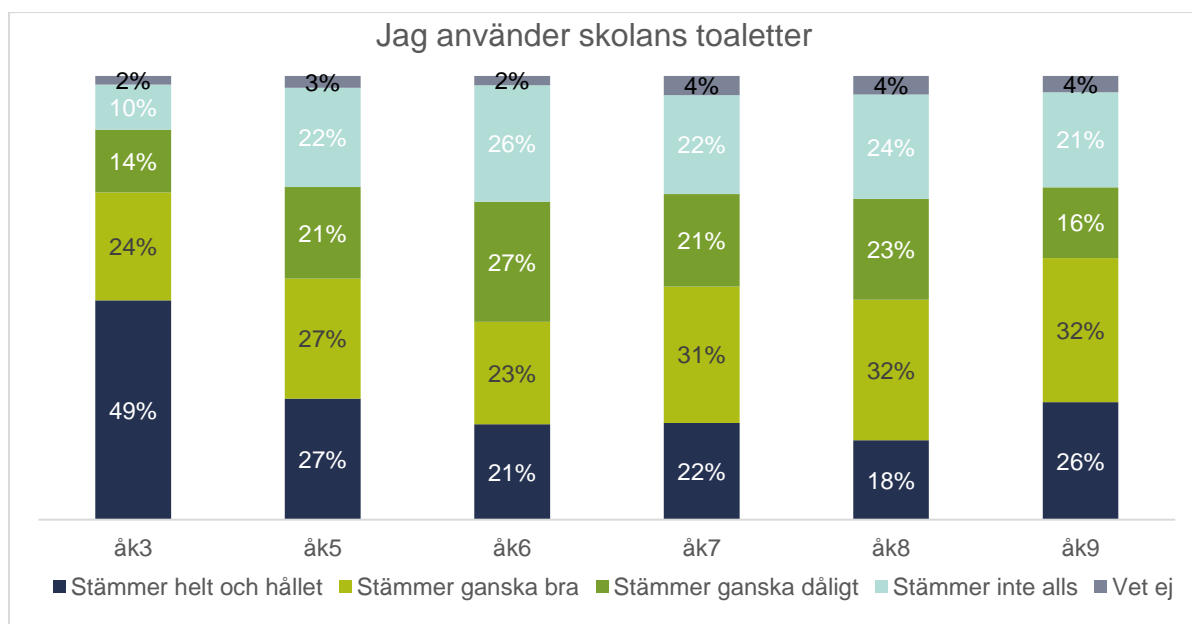
Ekonomiska konsekvenser och riskanalys

Om huvudmannen ska byta ut lås kommer det att innebära betydande kostnader. Det gäller också utökad städning samt eventuell ombyggnad av toaletterna.

Skolornas inre arbete med att minska skadegörelse medför inte någon utökad kostnad.

Förvaltningens analys och slutsatser

Av de elever som deltog i undersökningen angav 27% att det stämmer helt och hållet att de använder skolans toaletter, 28% att det stämmer ganska bra, 20% att det stämmer ganska dåligt, 21% att det inte alls stämmer, 3% vet ej. Det är totalt sett relativt jämt mellan könen.

Figur 1. Andel elever som använder skolans toaletter per årskurs

De två främsta orsakerna som anges av eleverna som inte använder toaletterna är att de är ofräscha (74 %) och otrygga (10 %). Det är en något högre andel flickor som anger otrygghet medan pojkarna anger i högre grad ofräschhet.

Anledningarna kan sammanfattas i dessa kategorier; ofräschhet, bristfälliga lokaler, oro för smitta, pinsamt och otrygghet - rädslor och obehag. En elev säger- *"Det är hur lätt som helst att låsa upp toaletterna utifrån + att det alltid är ofräscht med papper på golvet och vatten, det luktar även väldigt illa och ser ohygieniskt ut"* (Elev, åks9)

Alla ovanstående nämnda faktorer som eleverna berör får konsekvenser. Bland annat nämner flera elever att de drar sig in i det längsta, att de bara går om de verkligen måste. Någon nämner att hen dricker mindre vatten för att slippa bli kissnödig. Utöver detta ska det även nämnas att det finns elever som istället för att undvika toaletten använder toaletterna som en tillflyktsort. De går dit för att de är ledsna eller för att de vill missa delar av en lektion.

Att eleverna inte går på toaletten under skoldagen påverkar med största sannolikhet deras prestation i skolan. Skolan ska vara en trygg plats att vistas i. Att kunna gå på toaletten utan att känna obehag är en viktig arbetsmiljöfråga.

För att komma tillrätta med elevernas ovilja att besöka toaletterna under skoltid föreslår barn- och utbildningskontoret ett antal åtgärder. De delas upp på *skolans egna åtgärder* och *huvudmannens åtgärder*.

Skolans egna åtgärder kan vara:

- Trygghetsarbetet på skolan inkluderar toalettbesöken.
 - Minska den ofräscha miljön. De som slänger snus, stoppar papper i toan är med stor sannolikhet skolans egna elever. Det behövs en insikt i att man lämnar toaletten i gott skick.
 - Minska otryggheten i samband med toalettbesök. Det handlar om respekten för varandra och insikten vad störning kan innebära för individen. (banka på dörren, försöker låsa upp utifrån, lyssna utanför, blött på golvet etc.).
- Inkludera toaletterna i ordningsreglerna
- Förebyggande arbete med eleverna så att de spolar efter sig. Yngre elever kan glömma bort att spola efter sig.
- Se till att ytan utanför toaletterna inte blir samlingsplatser. Eleverna uttrycker att det är pinsamt om någon kan höra och blir stressade om elever samlas utanför.
- Se över rutinerna kring hur man ber om lov för att gå på toaletten för att undvika att det känns pinsamt att fråga om lov inför klassen

Förvaltning/huvudmannens åtgärder kan vara:

- Ökad städning på toaletterna. Eventuellt införa städschema som visar när det städades sist.
- Se över låsen på toaletterna. Yngre elever är oroliga för att bli inlåsta. Det skulle eventuellt vara bättre med en hasp än lås som lättare kan kärva. Äldre elever är oroliga för att andra ska kunna låsa upp dörren utifrån. De låsen skulle behöva ses över. Det är många synpunkter på låsen i enkäten. Det visar på stor oro kring just inlåstning och att andra kan låsa upp dörren utifrån.
- Ombyggnad av toaletterna kan eventuellt vara aktuellt på någon enstaka enhet.
- Regelbundet underhåll av toaletterna.

Barn- och utbildningskontoret arbetar under våren 2021 med att ta fram en operativ lokalresursplan (OLRP) för samtliga skolor i egen regi. Den kommer med största sannolikhet att bidra till att förvaltningen får en bild av toaletternas status på varje skola. Den planen (OLRP) kommer att presenteras för barn- och skolnämnden den 7 juni 2021. Det arbetet kan eventuellt resultera i en plan, eller förslag, på mer precisa åtgärder presenteras även gällande skolornas toaletter som grundar sig både på elevernas upplevelse av skoltoaletterna samt skolpersonalens beskrivning av skoltoaletternas nuvarande skick.

Tidplaner

Ärendet behandlas på barn- och skolnämndens arbetsutskott den 26 april och därefter på barn- och skolnämndens sammanträde den 10 maj 2021.

Jenny Nordström
Förvaltningsdirektör
Barn- och utbildningskontoret

Bilagor

Nämndinitiativ från Sverigedemokraterna - Undersökning skolans toaletter och trivsel
Bilaga 1. Skoltoaletter- Trivsel och trygghet. BSN 2020-970

Beslut skickas till

Registrator
Enheten för resultat- och analys
Sverigedemokraterna